

מתיקנות הדרך היומית

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של הרבי הקדוש רבי מנחם נחום מטשורנוביל בעל ה"מאור עינים" זצוק"ל בן הגאון רבי צבי נסתלק ביום י"א חשוון (תקנ"ח)

פעם אחת היה הרבי הקדוש המאור עינים באיזה עיר בשבת קודש, והיה בעת סעודת ליל שבת, רצה המשמש להגיש לפניו בשר עוף, שנשלח על ידי אחד מאנשי העיר לכבוד האורח הגדול השונה בעיר, אולם הרבי הקדוש ציוה אותו, להשאיר את העוף הזה למחרת על סעודת שחרית. המשמש לקח בחזרה את העוף, והכניס את זה בתובה סגורה, והניח אצלו המפתח של התובה, ואחרי הסעודה הוא הלך לישון.

והיה בחצי הלילה, קם הרבי הקדוש ממשכבו והקיץ את המשמש משינתו בחיפזון, וציוה עליו לטול את ידיו, וללכת תיכף ומיד להביא לפניו את העוף שהציע לו בעת הסעודה. המשמש התפלל מאד, על מה ולמה בעת הסעודה הרבי לא רצה לאכול את העוף, ודוקא כעת בחצות הלילה הרבי מפריע את מנוחתו ומצוה עליו להביא לפניו את העוף, הלא לא זמן אכילה עתה, וניסה להשמיט את עצמו מהבאת העוף עתה באמצע הלילה, אך הרבי הקדוש צעק עליו בקול רם, שילך מהרה חושה, להביא תיכף את העוף בלי שום תירוץ.

המשמש נבהל ורץ במהירות אל התובה אשר בתוכה הניח את העוף, אך בבואו שם, עמד נבהל ומשתומם, בראותו חתול עומדת בתובה והדלתות פתוחים, והחתול התחילה לאכול מהעוף! מיד גירש המשמש את החתול והביא את העוף בזריזות לרבי הקדוש.

הרבי שעוד ישב על מיטתו, לקח תיכף ומיד את העוף, והתחיל לאכול אותו, ואכל את העוף עד גמירא, אפילו העצמות של העוף אכל הרבי ולא השאיר שום זכר מן העוף. כשהרבי הקדוש ראה איך שהמשמש עומד ומשתאה מאד על כל הנעשה, גילה לו הרבי הקדוש סוד הענין שהיה לו עם העוף הזה:

הנה בעוף הזה היה נשמה של איזה חסיד אשר היה צריך תיקון, החסיד בא אלי וביקש אותי שאני יאכל מאותו העוף כדי לתקן את נשמתו, אמנם בלילה הייתי יגע מעט, ולא היה בכוחי אז לתקן הנשמה, לזאת צויתך להשאיר העוף על סעודת הבוקר, כדי שמקדם אנוח מעט מיגיעתי, ואז אוכל לתקן הנשמה כראוי.

אמנם בחצות הלילה בא אלי נשמת אותו החסיד, וצעק אלי בקול מרה, רבינו הקדוש, איך לא תחוס עלי, הלוא כמה יסורים סבלתי עד שזכית לבוא לעוף טהור, וזכית שבא העוף לידיכם, ואיך לא תרחמו עלי כי אבוא עתה לפי דבר טמא, כי חתול עומדת ואוכלת מבשר העוף.

ולכן קמתי בזריזות, וזירזתי אותך להביא לפני תיכף ומיד את העוף, כי אולי תאכל חלילה החתול כל העוף. ולזאת אכלתי תיכף כל העוף אפילו העצמות היבשים, כי החתול באוכלה מעט מן העוף קלקלה הרבה, והוכרחת לתקן את זה על ידי שני דברים, על ידי האכילה תיכף ביושבי עוד על מיטתי, ובמה שאכלתי אף דברים שאינם נאכלים. צא וראה כמה גדולים מעשה צדיקים לשם שמים.

מה הטריד את מרן שר התורה זצוק"ל

עליו הצביע דודו החזון איש. רבינו השיב, שאמנם ראה בעבר את דברי המדרש, אבל מקורם נשמט מזכרונו. באותם רגעים צבאו על בית רבינו כמאה איש, שכמהו לזכות בעצתו ובברכתו. אולם רבינו עצר את קבלת הקהל, קם ממקומו, וחפץ במשך שעה תמימה את דברי המדרש שפרחו מזכרונו. העיכוב הבלתי צפוי, עורר את פליאתם של בני הבית שפנו אל רבינו בשאלה: "הרי החזון איש אמר שיש מדרש כזה, וגם רבינו ראה את המדרש במו עיניו... האם זו סיבה מספקת לעכב את האנשים הרבים הממתנים בחוץ?"

תשובתו של רבינו מאלפת בינה, ומלמדת עד כמה צריך אדם לאמץ את כוחותיו בלימוד התורה ובידיעתה: "הרי כשאעמוד בפני בית דין של מעלה, ידרשו ממני לדעת, לא רק את דברי התורה עצמם, אלא גם היכן כתוב כל דבר, ומה אענה כשישאלו אותי היכן מובא המדרש על גבהו של נבוכדנצר?! כל עוד אינני זוכר את מקור דברי המדרש, אין לי מנוחת הנפש, ואין ביכלתי לקבל קהל".

בני הבית החלו לחפש את מקור המדרש במאגרי חיפוש תורניים שונים, אך לא מצאו את מקור הדברים. כששמע רבינו שהמחפשים העלו חרס, הוא בירר אילו מילים הוקלדו בתכנת המחשב. כשהתברר לו שהמחפשים הזינו את התיבות 'נבוכדנצר' ו'טפח', עיץ להם רבינו לחפש את המילה 'פושכא', שמשמעותה היא טפח בשפה הארמית.

התוצאות המיוחלות לא איחרו לבוא, ולשמחת כולם התברר, כי המדרש מופיע ב"לקוט שמעוני" דניאל רמז תרתס"ב בזה הלשון: "נבוכדנצר ננסא קטיעא פושכא".

בשנות צעירותו באו לרבינו, ושאלו אותו שאלה מסיימת על סוגיה בגמרא. התשובה נעלמה מרבינו, והוא הפנה את השואלים אל אביו בעל "הקהילות יעקב". להפתעת השואלים ציין בעל הקהילות יעקב מיד, כי המהרש"א מקשה את השאלה הזו בצורה מפורשת. כשהשואלים חזרו לרבינו וסיפרו באזניו את תשובת אביו, הוא פרץ בכי מר ואמר: "מה אעשה כשימננו אותי לבית דין של מעלה, ואני שכחתי את המהרש"א..."

נורא נוראות, מורי ורבותי, מבהיל על הרעיון, מי היה מרן רבינו גאון הדור, פאר הדור והדור, רבינו רבי חיים קניבסקי זצוק"ל. זכותו של מרן פאר הדור החזון איש, ורבינו רבי חיים קניבסקי, יגן עליו ועל כל ישראל.

(מתוך הפתיחה לשיעור - כתובות דף צב, י"א תשרי תשפ"ג)

גם נמוך קומה יש בכוחו לשלוט על כל העולם

השבוע בדף היומי (נדרים יב) נלמד בס"ד את המילים, "כיום שנהרג בו גדליה בן אחיקם, כיום שראיתי ירושלים בחורבנה". המילים האלו מזכירים לנו את נבוכדנצר הרשע, שהחריב את ירושלים והמקדש, ומינה את גדליה בן אחיקם להיות ראש על בני ישראל הגולים על ידי נבוכדנצר.

הפסוק במשלי (טו, כז) וְשׁוֹנֵא מוֹתְנוֹת יִחִיה. כשהתקשר אלי מוכה הרבים הרב החסיד רבי ישראל דירנפלד שליט"א, מהקו הנפלא, קו "כח התורה", שהוא רוצה לשלוח לי מתנה על השיעורים שמסרתי בקו, אמרתי לו, אל תטרח, יישר כח על הרצון לשלוח. אבל הוא לא וויתר, הוא לא נח עד שהמתנה הגיע.

המתנה נתנה לי חיות - מלשון יְחִיה, כל הערב יום הקדוש ובהפסקות ביום הקדוש, הספר החיה אותי. הספר שהוא שלח נקרא, "מתוק האור", של המגיד מישרים הנודע, פה מפיך מרגליות, הגאון רבי שלמה לוונשטיין שליט"א, "פניני רבי חיים קניבסקי זצוק"ל", פנינים וסיפורים מרבן של ישראל.

כשפתחתי הספר בפעם הראשונה, נתקלתי בסיפור שנותן חשקת התורה בכל העצמות, זה כתוב כל כך בטוב טעם, ולכן נצטט מילה במילה מתוך הספר:

כותרת הסיפור: "גובהו של נבוכדנצר היה פושכא".

לפני שנים רבות התגורר בעיר בני ברק סופר סת"ם, שהיה נמוך קומה באופן חריג. חזותו ויצאת הדופן של האיש, משכה לא אחת תגובות סקרניות ומשתוממות. רבים נעצו בו מבטים חודרים וחסרי נימוס, והיו אף שהגדילו לעשות, ובירכו עליו בשם ומלכות את ברכת 'משנה הבריות'.

כשנעקה נפשו של האיש מתשומת הלב הבלתי רצויה שהקיפה אותו, פנה אל ה"חזון איש" [יומא דהילולא ט"ו חשוון], ותינה בפניו את צרתו וכאבו: "בכל מקום אליו אני מגיע, אני נתקל באנשים שמביטים בי בתמוהון ובסקרנות בשל קומתי הנמוכה".

החזון איש שהיה ידוע בחיבתו היתרה לכל יהודי, והוקיר מאד את סופר הסת"ם, פייסו ועודד את רוחו. "דע לך שהאדם אינו נמדד לפי ממדיו ושעור קומתו, כבר מצנינו קטני קומה שהיו בעלי כוח, שלטון ועצמה. חז"ל מציינים שנבוכדנצר היה בגובה טפח אחד בלבד, ולמרות זאת הוא שלט בכל העולם. גם אתה מסוגל להעפיל למחוזות שאנשים פשוטים אינם מסוגלים להגיע אליהם".

כשהמעשה הגיע לידיעת מרן הגאון רבי דוב לנדו, הוא שגר שליח לרבינו, ובקש שיגלה לו את מקור המדרש

תשובתו של רבינו מאלפת בינה

ביום טוב שמחת תורה, בורא עולם האיר לי שני ווארטרים בהלל בחמלת ה' עלי ובסייעתא דשמיא. אנחנו מתפללים בהלל, **השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם**, חשבתי בדרש ככה, **השמים שמים לה'**, זה מושלם, זה שייך לבורא עולם, **והארץ, זה מלשון ארציות, הגשמיות, נתן לבני אדם**, זה עולם המעשה, אנשים עובדים בשדה, קוצרים את החיטה, ארציות. ומהו העבודה שלנו, שגם כשאנחנו עוסקים בארציות, בגשמיות, שזה שייך **לבני אדם**, יש להעלות את זה לדרגה של **שמים**, להתכוון שכל מעשיך יהיו לשם שמים, ואז, הגשמיות נהפכים לרוחניות. עוד ווארט שחשבתי, **אודך כי עניתני ותהי לי לישועה. אודך כי עניתני, כשיהודי עוסק בהודאה להקב"ה בזמן שהוא מתענה בצער נורא, הוא עובר קשיים עצומים, אבל במקום לקנטר, ולהגיד כמה קשה לו וכמה הוא לא יכול להתמודד עם היסורים, הוא עוסק בהודיה להקב"ה. על ידי זה ותהי לי לישועה**, הכל מסתדר לו, הוא רואה גְרוֹיֶסְקֶע יְשׁוּעוֹת – ישועות גדולות, הוא לא יודע למה, כי בעצם **העניתני** – לשון עינוי, שהוא עבר, זה היה בשביל נסיון, לראות אם הוא יקבל עליו את היסורים באהבה, ואם הוא אכן מקבל היסורים באהבה, הוא רואה ישועה גדולה. (מתוך הפתיחה לשיעור – כתובת דף קג, מוצאי שמחת תורה תשפ"ג)

מאמר שני על חשיבות סעודת מלוה מלכה מלוקט מתוך הספר "סדר מלוה מלכה" מאת הגאון הצדיק רבי חיים יוסף פרידמן אב"ד בערז'אן שליט"א

ענין מלוה מלכה בציבור

שמעתי בשם הגאון הצדיק רבי אברהם צבי בעק שליט"א [צ"ל] אבד"ק מעלבורן אוסטרליא, רמז נאה לקיום מלוה מלכה דוקא בציבור, על פי המבואר בספר הקדוש נועם אלימלך פרשת בשלח (ד"ה או יאמר ויהי בשלח) בגודל מעלת לוויה של איש צדיק את חברו, דמתקשרים זה בזה ונעשים כאחד. ולהיפך כתב שם, אבל אם הוא (כלומר המלוה) איש נעצב וריקן, אין תועלת לזה במה שזה מלווהו, ואדרבה הוא מכניס בו עצבותו ומפסקו יותר מקדושתו שיש בו. ולפי זה לכאורה איך אנו מלווים את השבת, אולי אין ניחא לה כלל לשבת, שאנשים כערכנו יליו אותה.

אכן אם מקיימים מלוה מלכה בציבור אז ניחא, והוא על פי המסופר מהצדיק הקדוש האהבת ישראל, כד הוה טליא ועשה סיום מסכתא בנוכחות זקיניו הצמח צדיק ז"ע, והנה בעת אומרו הדרן עלך, שאל אותו זקיניו הקדוש, בשלמא הדרך עלך ניחא, שהמסכתא יש לה הוד והדר, אבל איך אתה, אומר הדרך עלך, וכי איזה הדר יש לי. ותיריך לו נכדו, זיידעו! וכי אומרים הדרי עלך, והלא אומרים הדרך עלך, וכלל ישראל יש לו הדר. ולפי זה יש לומר, שכשעשרה מישראל עושים מלוה מלכה ביחד, אזי כל בי עשרה שכינתא שריא, ושפיר ניחא לה לשבת שילוו אותה בציבור.

מסוגלת להצלחה בתורה ויראת שמים ושפע קודש ולעשירות

ידוע מאמר העולם כי סעודת מלוה מלכה מסוגלת להצלחה בתורה ויראת שמים ושפע קודש, כי שלשה אלה נמצאים באליהו הנביא, וכמו שידסד הפייטן, **תצליחנו על ידו ב'תורה'**, וגם **איש סחו אחריו ה' הוא האלקים**, רומז ליראת שמים, ויש **למענו נתברכו כד וצפחת**, הרומז לעשירות ופרנסה בריוח.

סגולת כוס של ברכה מסעודת מלוה מלכה

אחד מסגולותיו הנפלאות של הגאון הצדיק רבי איציק'ל מפשעווארסק צוק"ל, היה היין מכוס של ברכה, ועל פי רוב מכוס ברכת המזון של סעודתא דדוד מלכא משיחא.

ופעם אחת באו אב ואם מעיר לונדון, עם ילדתם הקטנה בת כמה ירחים ובכו לפניו, שהרופאים כולם פה אחד ענו ואמרו, שילדה הזאת היא סומא ל"ע ולא תוכל לראות בעיניה, ולקח רבינו יין כוס של ברכה ומשח את עיניה, ואכן הילדה הזאת תחי' רואה בעיניה כאחד האדם.

(רועה אבן ישראל, קסו)

מקולמוסם של הקוראים

המגיד שיעור פתח בכבוד האכסניה, אבל לא בציטוט ארכאי של המשפט, אלא בדברים שהעניקו חיות ותוכן וכבוד והערכה אמיתית לנאספים, כאשר הוא סיפר להם על פגישותיו עם הרבי שליט"א, ועורר בחן שכל אחד יראה לתפוס ולקנות אצל הרבי לאושי"ט כל מה שיכול.

מכאן התחילה מערכה כבירה, בה עמד המג"ש על עניין מיוחד של לימוד כל משניות סוכה עם הילדים בחול המועד, כל יום פרק, וכך בשמחת תורה יעשו סיום פורתא.

מעניין לציין, שהיחזמה תפסה תאוצה, ורבים סיפרו על הצטרפותם למיזם, ועל מהפך תורני שהדבר מביא בקשר של האבא והילדים.

כך המשיך המג"ש והטעים את השומעים מנועם אמרותיו, במילי דשמיא ומילי דחסידותא, וסיפורים מופלאים מבלי ראשון על רבותיו הקדושים ועל החזו"א ז"ע, ולמרות ההתארכות, הציבור רצה לשמוע עוד ועוד ממש עד זמן מעריב... מה נאמר ומה נדבר.

מספרים על אחד מחסידי רז"ן ששמו היה רבי שעפטיל מבראדיטישוב, ששאלוהו פעם על מאמר קשה להבנה שאמר רבו האדמו"ר הזקן מסאדיגורא, והוא ענה להם: "זה לא היה מאמר שאפשר להבין אותו, ולא מאמר שאפשר לכתוב אותו, זה היה מאמר שנועד בכדי לראות את צורת אמירתו..."

ובכן. את השיחה של המגיד שיעור הבנו ועוד איך, אך לתאר את צורת אמירתם – זה אי אפשר, מין דבקות ועוצמה אדירה שאי אפשר לתאר אותה. ורק מי שהיה שם, יכול להבין.

ועדיין, גם עכשיו, בתוככי הקלוי של באיאן 'תפארת אהרן' ברחוב קדושת ציון, מסתובבים אברכים ובחורים בעיניים נוצצות, כשהם מזכירים בערגה את הדרשה המיוחדת של בעל ה'מיתקות', כאן בקלוי במוצאי החג הראשון. אשרי מי שבא לכאן ותלמדו בדיו!!!

דייד עוז
דוד שלומוביץ

אסרו חג סוכות תשפ"ג
בהמשך לפתיחה של המג"ש שליט"א בכתובת דף צ"ט
הרבי הפחד יצחק' מבאיאן ז"ע היה אומר תמיד, על מאמ"ל חייב אדם לטהר עצמו ברגל, שאדם חייב לטהר את עצמו מה'רגילות' בעבודת השם. והוסיף ע"כ נכדו הרבי שליט"א בשמחת בית השואבה השבוע, שזה חלק מחדש ה', שנתן לנו את הימים הטובים אשר הם שוברים את הרגילות של העבודה בכל השנה, ומביאים עלינו התחדשות במצוות ובעבודת השם.

כלפי מה הדברים אמורים, הרי כל השנה אנחנו יונקים מבראו של המג"ש שליט"א בשיעורים ובפתיחות, אך לפעמים כח ההרגל לא נותן לנו להדהד את המסרים והתובנות פנימה אל תוך הלב, והדבקות בשמיעת השיעורים גם היא מכח ההרגל, בלי ההתלהבות ההתחלתית.

נו, מה עשה ה' הטוב, נתן לנו את חג הסוכות, בו זכינו להתחדשות אדירה עם ביקורו בפעול של מורינו המגיד שיעור הגה"צ בעל המתקנות שליט"א, אשר הוציא אותנו מהרגילות, והפיח בנו רוח חיים, ואף נתן לנו בבואו טעם חדש במאמ"ל "חייב אדם להקביל פני רבו ברגל", מתוך שראינו בעצמנו את העבודה של אמירת השיעורים, הדברים נכנסו אל הלב, וההתחדשות נכנסה גם בנושא זה.

ה'קלוי' (-טיבל) של חסידי באיאן שמכונה 'תפארת אהרן', הוא הגדול ביותר מבין כל ה'קלוי' של חסידי באיאן בביתר עילית (7- במספר כ"ז), והוא מכיל קרוב ל-400 מקומות.

בדרך כלל כמו בכל מקום גדול, כאשר שומעים דרשה יש רעש מהצדדים, וגם כאן בתחילת הדרשה היו כאלה שחשבו לצאת או לשוחח, אבל ראה זה פלא, רק החל המג"ש לדבר, והנה נשמע שקט מוחלט שהמשיך עד סוף הדרשה!

כ-400 אברכים ובחורים וילדים ישבו מרותקים לכל מילה במשך כשלושת רבעי שעה!

לא יאומן כי יסופר.

מאצות הפרשה

וילך אברם כאשר דיבר אליו ה' וילך אתו לוט (יב, ד). המאור עינים מבאר, ש'אברם' הוא הנשמה, ו'לוט' הוא היצר הרע, ומרמז לנו הכתוב, שאפילו צדיק ההולך ממדריגה למדריגה, מתלווה אליו היצר הרע והולך אתו עמו! כי הגדול מחברו יצרו גדול ממנו (סוכה נב.), ומנסה להכשילו בדברים דקים, ולכן גם הצדיק צריך להישמר בשמירה מעולה מן היצר הרע.